

סיכום עבודת הקליניקות לסמסטר ב' תש"ף

עבור המערך הקליני סמסטר ב' אינו רק סמסטר בצל קורונה אלא סמסטר "מוכוון קורונה", במובן זה שעם סגירת המוסדות האקדמיים והטלת הסגר על כלל המדינה, הפכו הקליניקות לחוד החנית בעשייה החברתית ציבורית בכל הקשור לסיוע לאוכלוסיות מוחלשות אשר נפגעו מהמציאות החדשה.

בהתאם לכך הדו"ח יתחלק לשניים, עשייה בעקבות הקורונה ועשייה קלינית נוספת שאינה בהכרח קשורה למשבר הקורונה.

עשייה בעקבות הקורונה

1. עבודה שוטפת לצד מענה חירום

1.1 מוקד פניות: ביום 24/3 נפתח מוקד פניות - "קוים חמים"

טיפול וסיוע בנושאי זכויות רפואיות (בעברית ובערבית), סיוע במילוי טפסים ומיצוי זכויות בביטוח לאומי, הבטחת הכנסה, דיני משפחה ואלימות במשפחה, הוצאה לפועל, דיור ציבורי ועוד. מאז פתיחת הקו ועד כה טיפלנו בעשרות רבות של פניות בנושאי הוצאה לפועל, ביטוח לאומי, דיני משפחה וזכויות החולה. הסטודנטים/יות סייעו בכתיבת מכתבים, מילוי טפסים לביטוח לאומי, להוצאה לפועל, ייעוץ, מילוי צווי הגנה לפי החוק למניעת אלימות במשפחה ועוד. חלק מהפניות התגבשו לתיקים.

1.2 פעילות לשינוי מדיניות והנגשת זכויות

1.2.1 נייר עמדה העוסק בתחומים בהם שירותים ומועצות מקומיות לא ממלאות אחר התקנות וחוזרי מנכ"ל בנוגע לשירותים סוציאליים. נייר העמדה הוגש לוועדת הרווחה. נייר העמדה נכתב בשת"פ עם ארגונים נוספים בזירה האזרחית. בין היתר, בעקבות העבודה שלנו ושל ארגונים נוספים שעבדנו איתם בשת"פ, תקנות משרד הרווחה שונו וכוללות כיום הרחבת עבודת העו"סים בשירותים הסוציאליים השונים והחזרה מחל"ת. קליניקה סוציו משפטית וקליניקת קונקורד.

1.2.2 הצטרפות לוועד פעולה של איגוד העובדים הסוציאליים לצורך איסוף נתונים מהשטח לגבי הפסקת מתן שירות סוציאלי על ידי ארגונים (מעבר לאמור לעיל). קליניקה סוציו משפטית.

1.2.3 הפצת שאלון לקוחות רווחה אינטרנטי במטרה לאסוף נתונים מהשטח לגבי מצב מתן שירות סוציאלי על ידי מוסדות ממשלתיים וארגוני החברה האזרחית. קליניקה סוציו משפטית.

- 1.2.4 משלוח בקשות לפי חוק חופש המידע לרשויות מקומיות לשם בדיקה באם הוחזרו עו"סים לעבודה בהתאם לשינוי תקנות החירום, ריכוז נתונים של תשובות לבקשות חופש מידע ובירור חריגות מנהלים ותקנות. קליניקה סוציו משפטית.
- 1.2.5 הנגשה לשונית בשפה הערבית למסרונים (SMS) הנשלחים במצבי חשד לקורונה: נשלח מכתב למשרד הבריאות. המסרונים כעת מונגשים בשפה הערבית, בין היתר בעקבות פנייתנו ופניות ארגונים נוספים. הקליניקה לזכויות החולה.
- 1.2.5 אשפוזים ביתיים- טיפולי בית: ריכוז מידע מכל הקופות - שימש את המתנדבים במוקד הסיוע ולצורך מיפוי סוגיות. קליניקה לזכויות החולה.
- 1.2.6 דרישה לפרסום נוהל ועדות חריגים בבתי החולים במשבר הקורונה נשלח מכתב דרישה למשרד הבריאות. הקליניקה לזכויות החולה.
- 1.2.7 פרויקט נגישות שירותי "תרופה עד הבית" של הקופות באמצעות סופר פארם לחולים כרוניים וקבוצת בעלי סיכון. הקליניקה לזכויות החולה.
- 1.2.8 סגירת מחלקות ומוסדות אשפוז פסיכיאטריים: המידע לא מפורסם ואין נגישות למידע. נשלח מכתב למשרד הבריאות. הקליניקה לזכויות החולה.
- 1.2.9 מכתב למנכ"ל משרד הבריאות על הבניית שיקול הדעת של מנהלי מסגרות טיפול פסיכיאטריים בנוהל ייעודי במקרים של נפגעות תקיפה מינית. קליניקת מגדר ומשפט, קליניקה סוציו משפטית, קליניקה לזכויות החולה.
- 1.2.10 מדי שבוע הקליניקה לזכויות החולה פרסמה מידעונים קצרים העוסקים בהנגשת זכויות בבריאות.
- 1.2.11 חמ"ל פמיניסטי- קליניקה לקידום שוויון וקליניקת מגדר: עו"ד אפרת פודם מייצגת את המערך הקליני ונמנית על מקימות החמ"ל הפמיניסטי המאגד קרוב ל-80 ארגוני נשים וחברה אזרחית. במסגרת המיזם חולקו ארגוני הנשים למספר צוותי פעולה: קשרי ממשל, מחקר ותקשורת הפועלים בסנכרון ובתיאום יום יומי לאיתור כלל צרכי השעה. בתחילת השבוע הופץ מכתב דרישה למשרדי הממשלה המאגד מגוון רחב של היבטים מגדריים המצריכים טיפול בימים אלה וקורא למתן מענה מיידי.
- 1.2.12 עבודה מול הרשויות המקומיות – יחד עם יועצות לקידום מעמד האישה ברשויות המקומיות מקודמת פעילות להפצת מידע של קווי חירום וסיוע מקומיים לנשים במצוקה בכלל הרשויות המקומיות. קליניקת תמורה.
- 1.2.13 דרישת שקיפות בפרוטוקולים העוסקים במשבר הקורונה - הקליניקה לחופש המידע, בשת"פ עם ארגונים נוספים, הוציאה שני מכתבים לעופר שלח ולמ"מ מנכ"ל משרד רה"מ.
- 1.2.14 כתיבה ופרסום של מדריך לטובת בעלות עסקים קטנים בימי קורונה - קליניקת תמורה.
- 1.2.15 כתיבת זכותון בנושא זכויות נפגעות עבירות מין בהליך המשטירתי- קליניקת מגדר ומשפט.
- 1.2.16 סיוע משפטי שוטף ומיפוי בעיות וצרכים של עובדות/י הנקיון במכללה - קליניקת מגדר ומשפט.
- 1.2.17 כתיבת וצילום סרטוני הסבר בסיוע למיצוי זכויות בנושאים הבאים: הסדרי ראייה, אפוטרופסות דחופה, מילוי צווי הגנה – קליניקה לדיני משפחה.

1.2.18 מכתב להנהלת בתי המשפט להגשת צווי הגנה מקוונים לבתי משפט. **הקליניקה לדיני משפחה (בשת"פ עם מרכז רקמן).**

1.2.19 תגובה לתזכיר חוק שירותים מקוונים בימי קורונה. **קליניקת קונקורד.**

1.3 הליכים משפטיים

1.3.1 עתירה מנהלית לביטול עיקול על אדם צעיר חייב שהוצא לחל"ת. בעקבות העתירה, עיריית תל אביב ביטלה את העיקול. **קליניקה להוצאה לפועל.**

1.3.2 ייצוג פונה לטובת הארכת טיפולי הפוריות מעבר לתקופה הקצובה לה מקופת חולים בעקבות הקפאת טיפולי הפוריות בתקופת הסגר. **קליניקה לזכויות החולה וקליניקת תמורה.**

1.3.3 **עתירה לבג"ץ נגד המוסד לביטוח לאומי** - העתירה שהגשנו בנושא קיזוז מקצבאות הביטוח הלאומי עברה את מחסום הסף ונקבעה לדיון בהרכב, למרות התנגדות המוסד לביטוח לאומי. בסופו של דיון מעמיק ומאתגר הציע בית המשפט כי נחזור בנו מהעתירה, אך בה בעת ציין שמדובר בנושא שראוי להמשך טיפול. **הקליניקה להוצאה לפועל.**

1.3.4 **ייצוג בבית המשפט למשפחה וקיום גישורים אונליין** - **הקליניקה לדיני משפחה** טיפלה במהלך הקורונה, בבני זוג רבים שחוו קשיים בניהולם ובביצועם של הסדרי השהות של הילדים אצל כל אחד מהם. חלק מהפונים אלינו קיבלו סיוע בכתיבת בקשות לבית המשפט לענייני משפחה וחלק מהפונים החלו בהליך גישור אינטנסיבי, און ליין, על מנת להגיע להסכמות חדשות בכל הנוגע לקיום הסדרי השהות בצורה מיטבית, ומניעת פגיעה בילדים בשל הקונפליקט שהתפתח בין ההורים.

1.4 מיזמים חברתיים:

1.4.1 **קליניקת תמורה לקידום שוויון** בשיתוף עם מחלקת הרווחה בעיריית ראשון לציון. במסגרתו הוקם חמ"ל מתנדבים לסיוע לאוכלוסיות מוחלשות המתגוררות בעיר. עד כה טופלו קרוב ל-170 פניות שונות. עם הפצת המיזם והרחבת הפעילות התחלנו לקבל פניות מארגונים נוספים. בעקבות כתבה שפורסמה בעיתון אודות המיזם, פנו אלינו אנשים לסיוע בשינוע תרופות או אמצעים רפואיים מיד שרה- הסטודנטים נרתמו גם לבקשות אלו. בקשה נוספת שהתקבלה בעקבות הכתבה בקשה לגייס מתנדב לליווי מקוון של אדם הלוקה בשיתוק מוחין ומבקש לעצמו חברה בימי הבידוד וכן סיוע בלימוד לקראת קורס נהיגה- סטודנט התנדב למשימה והוא מלווה אותו באופן קבוע בימים אלו ומסייע לו חברתית ולימודית.

1.4.2 **ביניקורונה** – בעקבות המשבר הורים יחידניים הנדרשים לצאת לעבוד נאלצים להותיר את ילדיהם הקטנים בבית למשך שעות ארוכות. על מנת להפיג את הבדידות נעשה חיבור בין סטודנטיות לבין ילדים ובאמצעות מפגשים מקוונים נוצרים נפגשים מרגשים וחשובים. **קליניקת תמורה לקידום שוויון.**

1.4.3 גיוס כספים לעובדות הנקיון במכללה – קליניקת מגדר ומשפט גייסה כסף והקימה קרן סיוע לעובדות נזקקות – קרן לי-לך.

1.4.4 חבירה לחמ"ל החברתי- המערך הקליני הצטרף למיזם החמ"ל החברתי אשר הוקם על ידי פעילים חברתיים וקליניקות נוספות ברחבי הארץ באמצעותו הם מסייעים למפות את צרכי השעה ולחלק את המשימות בין כלל המתנדבים. החמ"ל יצא בדרישה למשרדי הממשלה לתת מענה למגוון הבעיות שנוצרו בשל הנחיות משרד הבריאות, על מכתב זה חתום מרבית הסגל הקליני של בית הספר. החמ"ל החברתי עוסק בסוגיות הקשורות להוצאה לפועל, חדלות פרעון, דיור ציבורי ועוד. כל שבוע אנו מעדכנים בדרישות נוספות.

המרכז הקליני נמצא בקשר הדוק עם מגוון ארגוני החברה האזרחית, שירותי הרווחה בערים שונות ומרכזים קליניים במוסדות אקדמיים שונים ופועלות ליצירת שיתופי פעולה נרחבים ומגוונים. הסטודנטים שלנו נענים לאתגרי השעה ומגלים מחויבות ואחריות רבה באופן מעורר השראה והתפעלות.

1.5 פעילות שוטפת

חשוב לציין שלצד הפעילות האינטנסיבית שימי הקורונה זימנו לנו כמערך קליני, חלק גדול מהעשייה השוטפת של הקליניקות המשיך וממשיך להתקיים. בקליניקות רבות ממשיכים לייצג בתיקים משפטיים (ייעוץ מקוון, הגשת מסמכים מקוונת ועוד) ומקודמים פרויקטים רבים.

ייצוג וסיוע משפטי:

הקליניקות מייצגות בעשרות תיקים. בנוסף, השנה, לראשונה, הוקם פרויקט גישור ייחודי במסגרתו הקליניקה לדיני משפחה מקיימת גישורים לסכסוכי גירושים בעצמות גבוהה.

- א. תיקי דיור ציבורי, הוצאה לפועל, אלימות כלכלית, תביעות השתקה- קליניקת הוצאה לפועל.
- ב. תיקי אפליה – קליניקת תמורה
- ג. תיקי גירושין ומשמורת- קליניקת דיני משפחה
- ד. גישורים – קליניקת דיני משפחה
- ה. זכויות רפואיות מול מערכת הבריאות- קליניקת זכויות החולה
- ו. הגשת ידיד בימ"ש בשתי עתירות לבג"ץ – קליניקת קונקורד
- ז. סיוע במיצוי זכויות בתחום ביטוח לאומי, הבטחת הכנסה ועוד- קליניקת מגדר ומשפט

פרויקטים:

❖ הקליניקות זכו במענק מטעם הקתדרה להשכלה אקדמית בעידן דיגיטלי ע"ש יאנוש קורצ'אק לבניית "ספרייה מדברת"- "פודקאסטים" בנושאי משפט, קליניקות ושינוי חברתי.

1. **חינוך מקוון** – פרויקט חינוך בבית הספר "נווה חוף". הפרויקט כולל סדנאות בנושאי שוויון, זכויות אדם, ימי עיום ועוד. **קליניקת תמורה**.
2. **"היום שאחרי"** היציאה מהמקלט. מיפוי כלל הזכויות והשירותים ביום שאחרי וכתובת "ערכת יציאה מהמקלט לנשים נפגעות אלימות" – קליניקת מגדר ומשפט.
3. **נגישות לשירותים רפואיים בעת משבר הקורונה** – על הפגיעה בחולים שאינם חולי קורונה: כתיבת דוח בנושא נגישותם (העדר נגישותם) של חולים שאינם חולי קורונה לטיפולים רפואיים, ולמערכת הבריאות, בתקופת משבר הקורונה. בדגש על הפגיעה שהייתה בקבוצת הנשים, הערבים ובדואים, חולים כרוניים וקשישים. **קליניקת זכויות החולה**.
4. **מחקר שטח בנושא ההליך המשטירתי של נפגעי עבירות מין**: ראיונות עם כל רכזות ליווי במרכזי סיוע לנפגעות תקיפה מינית בנוגע לזכויות נפגעות עבירות מין בהליך המשטירתי **קליניקת מגדר ומשפט**.
5. **שימור חלופות מעצר** – הגשת נייר עמדה לוועדת הרווחה בנושא סגירת חלופת מעצר "שיטה" בשת"פ עם איגוד העו"סים והשתתפות בדיון הועדה. **קליניקה סוציו משפטית**.
6. **קידום הצעת חוק להגנה על שורדות עבירות המתה** – קליניקת תמורה.
7. **כתיבת נייר עמדה וקידום הצעת חוק הקוסמטיקה להסדרת הפיקוח על טיפול קוסמטיים** – כתיבת נייר עמדה בנושא הסדרת הפיקוח על טיפולים אסתטיים (בדרישה להטיל את האחריות לפקח על הטיפולים הקוסמטיים על משרד הבריאות (בהיבט הבריאותי)). **קליניקת זכויות החולה**.
8. **כתיבת נייר עמדה וקידום הצעת חוק התזונאים** – ייחוד פעולות תזונאים – כתיבת נייר עמדה נוסף בנושא ייחוד פעולות תזונאים (שמטרתו הינה להסדיר את העיסוק בתחום התזונה). **קליניקת זכויות החולה**.
9. **כנס שלטון מקומי ואלימות נגד נשים** – הנחתה מעגל שיח בשם המערך הקליני בכנס שהתקיים בפני יועצות לקידום מעמד האשה בערים שונות ברחבי הארץ, נשות טיפול וחוקרות משטרה במטרה לקדם מיזמים משותפים לטובת הגנה על נשים במרחב המקומי. **קליניקת תמורה**.
10. **כתיבת ערכים בויקיפדיה** – מחקר וכתובה של ערכים בויקיפדיה, בשיתוף פעולה עם המחלקה האקדמית של ויקיפדיה ישראל. **קליניקת תמורה**.
11. **בניית תוכנית עבודה לפרויקט מגדר וחינוך שיתקיים בבתי ספר תיכוניים ברחבי ראש"צ** – **קליניקת מגדר ומשפט**.
12. **פוליטיקה מגדר וחופש ביטוי** – איסוף עדויות של נשים אשר בחרו בחיים הציבוריים על המחירים אותן הן משלמות בעקבות זהותן המגדרית ועל התגובות להן הן זוכות ברחבי הרשת. **קליניקת תמורה**.
13. **הנגשת ידע** – סדנת "מימונות זיכרון לבני הגיל השלישי" המיועדת לקשישים השוהים במוסדות גריאטריים. סדנה נוספת שפותחה לאחרונה היא סדנה המיועדת לבני נוער ועוסקת בהפרעות קשב וריכוז וסדנת הפרעות אכילה – **קליניקת זכויות החולה והקליניקה הסוציו-משפטית**.
14. **פרויקט מרחב בטוח מפגיעות מיניות באתרי היכרויות** – קידום הצעת חוק ושולחן עגול. הפצת סקר בנושא. **קליניקת מגדר ומשפט**.

15. **סדנאות לנוער** – עשרות סדנאות לצעירים ונוער במצבי סיכון. בסמסטר ב' נבנה מערך סדנאות למשפט מבויס בנושא זכויות ילדים במסגרת מערך סדנאות הפרקליט הצעיר. כמו כן סדנה העוסקת לזכויות כלכליות לצעירים חסרי עורף משפחתי. **קליניקה סוציו משפטית.**
16. **הגנה על תנאי עבודה של עובדים זרים** – קליניקת קונקורד.
17. **בנייה מחודשת של תא סטודנטיאלי "נקום" (נשים קהילה ומשפט).** קליניקת מגדר ומשפט.
18. **תנאי ההכרה בקרבנות סחר בבני אדם**: בסוף חודש מאי התקיים דיון בתיק עקרוני בבית המשפט העליון בעניין התנאים להכרה בקרבן סחר בבני אדם (בג"ץ 1591/18 פלונית). בעקבות הדיון התחילה הקליניקה בפרויקט משלים הנוגע לזכויות הסוציאליות של קרבנות סחר בבני אדם. **קליניקת קונקורד.**
19. **התנאים להכרה בפליטים במקרה של חשש ל – FGM (השחתת איברי מין נשיים)**: בראשית השנה ניתן פסק דין תקדימי בתיק אליו הצטרפה הקליניקה כידיד בית המשפט, ובו ניתן מעמד של פליטים למשפחה מחוץ השנהב, בנסיבות בהן היה חשש כי שתי הבנות שנולדו בישראל עשויות להיות חשופות לפרקטיקה של השחתת איברי מין נשיים (FGM) במדינת המוצא של ההורים. (בר"ס 5040/18 פלונים). המדינה הגישה בקשה לדיון נוסף בתיק ובעניין זה הקליניקה צפויה להגיש תגובה ובקשה להצטרפות במעמד של ידיד בית המשפט. **קליניקת קונקורד.**
20. **סיוע לצעירים** – מכתב למשרד הרווחה העוסק כשלים בנוהל סיוע שכ"ד לצעירים חסרי עורף משפחתי. **הקליניקה סוציו משפטית.**
21. **מעקב אחר הפעלת לימוד ביתי** – הקליניקה לחופש המידע.
22. **הגשת בקשות חופש מידע**: במהלך השנה הוגשו למעלה משבעים בקשות מידע בנושאים שונים. להלן דוגמאות:
- 22.1. פיקדונות צה"ל – ניצול הפיקדונות על ידי חיילים משוחררים וכן על כספים ש"נמחקו" כתוצאה מהזמן שחלף. בעקבות קבלת המידע, התפרסמה כתבה בעיתון "ידיעות אחרונות"
- 22.2. ציוני בגרות בחלוקה לבתי ספר – במטרה להציג את הציונים בחלוקה לערים ולבתי ספר בתוך הערים, לפי מקצועות, וזאת על מנת להציג את הפערים הקיימים וכדי לעודד ששיח, הקיים ממילא בתום זה, יהיה מבוסס נתונים.
- 22.3. הקלות לימודים במוסדות להשכלה גבוהה – בקשה לכ-15 מוסדות אקדמיים שעתידה להראות את עליית מקבלי ההקלות במהלך השנים האחרונות. הבקשה הוגשה לכלל האוניברסיטאות וכן למכללות שונות החייבות בחוק חופש המידע.

ד"ר רותי לבנשטיין לזר

מנהלת המערך הקליני

עו"ד אפרת פודם

מנהלת מקצועית

בית הספר למשפטים ע"ש חיים שטריקס

